

GUN CONTROL SOURCES

By Rabbi Dr. Nachum Amsel

These sources are from the book, "The Encyclopedia of Jewish Values" published by Urim, or the upcoming books, "The Encyclopedia of Jewish Values: Man to Man" or "The Encyclopedia of Jewish Values: Man to G-d" to be published in the future.

(1) דברים ד:ט

רק השמר לך ושמר נפשך מאד פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך ופן יסורו מלבבך כל ימי חייך והודעתם לבניך ולבני בניך:

(2) דברים ד:טו

ונשמרתם מאד לנפשתיכם כי לא ראיתם כל-תמונה ביום דבר ד' אליכם בחרב מתוך האש:

(3) חולין י.

ש"מ: חמירא סכנתא מאיסורא, ש"מ.

(4) שולחן ערוך, אורח חיים קעג:ב

... וחמירא סכנתא מאיסורא.

(5) תהילים קכא:ז

די ישמרך מכל רע ישמר את נפשך:

(6) דברים כב:ח

כי תבנה בית חדש ועשית מעקה לגגך ולא תשים דמים בביתך כי יפל הנפל ממנו:

(7) פירוש רש"י על דברים כב:ח

מעקה - גדר סביב לגג ואונקלוס תרגם תיקא כגון תיק שמשמר מה שבתוכו: כי יפול הנופל - ראוי זה ליפול ואעפ"כ לא תתגלגל מיתתו על ידך שמגלגלין זכות ע"י זכאי וחובה ע"י חייב:

(8) פירוש רבינו בחיי על דברים כב:ח

רבינו בחיי: ועשית מעקה לגגך - על דרך הפשט יזהיר שישתמר האדם מן הסכנה, כענין שכתוב (דברים ד, ט) השמר לך ושמור נפשך מאד, ולכך יצוה כי כשיבנה ביתו שיעשה מעקה לגגו ולא יניח ברשותו נזק ומכשול להכשל בו בני אדם, ולא ישים דמים בביתו, וכענין זה המגדל כלב רע או המעמיד סולם רעוע בתוך ביתו וכן הזכירו ז"ל. כי יפול הנופל, שמא יפול:

(9) שולחן ערוך, חושן משפט תכז:ו-ח, י'

כל המניח גגו בלא מעקה ביטל מצות עשה ועבר על לא תעשה, שנאמר (שם) ולא תשים דמים בביתך. אחד הגג ואחד כל דבר שיש בו סכנה וראוי שיכשול בה אדם וימות, כגון שהיתה לו באר או בור בחצירו, בין שיש בו מים שאין בו מים, חייב לעשות חוליא גבוה י' טפחים או לעשות לה כיסוי, כדי שלא יפול בה אדם וימות.

וכן כל מכשול שיש בו סכנת נפשות, מצות עשה להסירו ולהשמר ממנו ולהזהר בדבר יפה, שנאמר (דברים ב:ט) "השמר לך ושמור נפשך", ואם לא הסיר והניח המכשולות המביאים לידי סכנה, ביטל מצות עשה ועובר בלא תשים דמים.

כל העובר על דברים אלו וכיוצא בהם, ואמר הריני מסכן בעצמי ומה לאחרים עלי בכך או איני מקפיד בכך מכין אותו מכת מרדות, והנהר מהם עליו תבא ברכת טוב.

(10) בבא קמא טו:

דתינא, ר' נתן אומר: מנין שלא יגדל אדם כלב רע בתוך ביתו, ולא יעמיד סולם רעוע בתוך ביתו? שנאמר: (דברים כ"ב) "ולא תשים דמים בביתך".

11 ויקרא יט: יד

לא-תקלל חרש ולפני עֵגֶר לא תתן מְכַשֵׁל וְנִרְאֵתָ מְאֻלְקִיף אֲנִי ד' :

12 גיטין נט:

כל התורה כולה נמי מפני דרכי שלום היא, דכתיב: (משלי ג') "דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום".

13 רמב"ם, ספר המצות, מצות לא תעשה רצב

שהזהירנו מהרוג מחוייבי מיתה כשנראה שכבר עשה חטא שנתחייב עליו הריגה קודם הגיעו לבית דין אבל נביאהו לבית דין בהכרח ונעיד עליו בעדים לפניהם... ואפילו היה בית דין הגדול הם שראוהו הורג והם כלם עדים תבא העדות אצל בית דין אחר ואחר ידינוהו.

14 שמות כב: א

אם-במחֻתְּרֵת לְמִצָּא הַגָּנֵב וְהִכָּה וְמָת אִין לוֹ דְמִים :

15 פירוש רש"י על שמות כב: א

אין לו דמים - אין זו רציחה, הרי הוא כמת מעיקרו. כאן למדתך תורה, אם בא להרגך השכם להרוג, וזה להרגך בא, שהרי יודע הוא שאין אדם מעמיד עצמו ורואה שנוטלין ממונו בפניו ושותק, לפיכך, על מנת כן בא, שאם יעמוד בעל המסון כנגדו, יהרגנו (סנהדרין עב):

16 סנהדרין עב.

אמר רבא מאי טעמא דמחותרת חזקה אין אדם מעמיד עצמו על ממונו והאי מימר אמר אי אזילנא קאי לאפאי ולא שביק לי ואי קאי לאפאי קטילנא ליה והתורה אמרה אם בא להורגך השכם להורגו

17 יומא פה:

והתורה אמרה: בא להרגך השכם להרוג.

18 במדבר כה: טז-יח

וַיְדַבֵּר ד' אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: צָרוּר אֶת-הַמְּדַיְנִים וְהַכִּיתֶם אוֹתָם: כִּי-צָרְרִים הֵם לָכֶם בְּנִכְלִיהֶם אֲשֶׁר-נִכְלוּ לָכֶם עַל-דִּבְרֵי פְעוּר וְעַל-דִּבְרֵי קְזָבִי בֵּת-נְשִׂיא מְדִיָּן אֲחֵתְּם הַמִּכָּה בְיוֹם-הַמִּגְפָּה עַל-דִּבְרֵי פְעוּר:

19 מדרש תנחומא, פנחס ג

וידבר ה' וגו' צרוור את המדינים וגו' למה כי צוררים הם לכם מכאן ארז"ל אם בא להרגך השכם להרוג.

20 שמות כב: ב

אם-זָרְחָה הַשָּׁמֶשׁ עָלֶיךָ דְמִים לוֹ שְׁלֵם וְשְׁלֵם אִם-אִין לוֹ וְנִמְכַר בְּגִנְבָתוֹ :

21 סנהדרין עב.

תנו רבנן אין לו דמים אם זרחה השמש עליו וכי השמש עליו בלבד זרחה אלא אם ברור לך הדבר כשמש שאין לו שלום עמך הרגהו ואם לאו אל תהרגהו... לא קשיא, כאן באב על הבן, כאן בבן על האב.

22 מדרש מכילתא, משפטים נזיקין ו

אם זרחה השמש עליו וכי השמש בלבד עליו זרחה והלא על כל העולם זרחה אלא מה שמש זה שלום בעולם אף זה אם ידוע בו שבשלום נהרג הרי זה חייב.

23 רמב"ם, הלכות גניבה ט: י'-יא

היה הדבר ברור לבעל הבית שזה הגנב בא עליו אינו הורגו ולא בא אלא על עסקי ממון אסור להרוג, ואם הרגו הרי זה הורג נפש, שני שמות כ"ב ב' אם זרחה השמש עליו, אם ברור לך הדבר כשמש שיש לו שלום עמך אל תהרגהו, לפיכך אב הבא במחותרת על בנו אינו נהרג שודאי שאינו הורגו, אבל הבן הבא על אביו נהרג. וכן הגנב שגנב ויצא או שלא גנב ומצאו יוצא מן המחותרת הואיל ופנה עורף ואינו רודף יש לו דמים, וכן אם הקיפוהו עדים או בני אדם אע"פ שעדיין הוא ברשות זה שבא עליו אינו נהרג, ואין צריך לומר אם בא לבית דין שאינו נהרג.

24) בראשית ג:כד

וַיִּגְרַשׁ אֶת הָאָדָם וַיִּשְׁלַח מִקֶּדֶם לְגֹן עֵדֶן אֶת הַכְּרָבִים וְאֶת לֵהט הַחֲרָב הַמִּתְהַפֶּכֶת לְשֹׁמֵר אֶת דָּרֶךְ עֵץ הַחַיִּים:

25) בראשית ד:כב ופירוש רש"י

וַיִּצְלַח גַּם הוּא יִלְדָה אֶת תּוֹבֵל קִין לִטֵּשׁ כָּל חַרְשׁ נַחֲשֶׁת וּבְרָזָל וְאַחוּת תּוֹבֵל קִין נִעְמָה:
תּוֹבֵל קִין - תּוֹבֵל אֲמוֹנַתוֹ שֶׁל קִין. תּוֹבֵל לְשׁוֹן תּוֹבֵל תִּיבֵל וְהַתְקִין אֲמוֹנַתוֹ שֶׁל קִין לַעֲשׂוֹת כְּלֵי זִיין לְרוֹצְחִים:

26) פירוש רמב"ן על בראשית ד:כג

... אבל הנראה בעיני, כי היה למך איש חכם מאד בכל מלאכת מחשבת, ולמד לבנו הבכור ענין המרעה כפי טבעי הבהמות, ולמד את השני חכמת הנגון, ולמד את השלישי לטווש ולעשות חרבות ורמחים וחניתות וכל כלי המלחמה והיו נשיו מתפחדות שלא יענשו, כי הביא החרב והרציחה בעולם, והנה הוא תופש מעשה אבותיו בידו, כי הוא בן המרצח הראשון, וברא משחית לחבל והוא אמר להן אני לא הרגתי איש לפצעים ולא ילד לחבורות כאשר עשה קין, ולא יענישני השם, אבל ישמרני מן ההריגה יותר ממנו והזכיר כן לומר, כי לא בחרב וחנית יכול אדם להרוג בפצעים וחבורות, שימית במיתה רעה יותר מן החרב, ואין החרב גורם הרציחה, ואין על העושו חטא:

27) שמות יג:יח

וַיִּסַּב אֱלֹקִים אֶת-הָעָם דָּרָךְ הַמְדַבֵּר ים-סוּף וְחֻמְשִׁים עָלוּ בְנֵי-יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם:

28) פירוש אבן עזרא, רשב"ם, רבינו בחיי על שמות יג:יח

אבן עזרא: ... כי ביד רמה יצאו בכלי מלחמה. ולא כמו עבדים בורחים:
רשב"ם: וּחְמֻשִׁים - בכלי זיין שהיו הולכים לירש את ארץ כנען כמו שכתוב למעלה ואומר אעלה אתכם מעני מצרים אל ארץ הכנעני וגו'. וכן תעברו חמושים דיהושע:
רבינו בחיי: וּחְמוּשִׁים עלו בני ישראל. על דרך הפשט יצאו ישראל ממצרים חלוצים כאנשי צבא היוצאים למלחמה, ואף על פי שאין ישראל כשאר העמים שיהיו צריכים להזדיין כנגד האויבים, דרך התורה לצוות שיתנהג אדם במקצת בדרך הטבע והמקרה ואחרי כן יפעל הנס.

29) שמואל ב' כב:לה

מִלְמַד יָדִי לְמַלְחָמָה וְנַחַת קֶשֶׁת-נְחוּשָׁה זָרַעְתִּי:

30) שמות כ:כא-כב

מִזְבַּח אֲדָמָה תַעֲשֶׂה-לִּי וְזִבְחֹתַי עָלָיו אֶת-עֹלֹתֶיךָ וְאֶת-שְׁלֹמֶיךָ אֶת-צֹאנֶךָ וְאֶת-בְּקָרְךָ בְּכָל-הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אֲזַכִּיר אֶת-שְׁמִי אָבוֹא אֵלֶיךָ וּבִרְכֹתֶיךָ: וְאִם-מִזְבַּח אֲבָנִים תַעֲשֶׂה-לִּי לֹא-תִבְנֶה אֶתְהֶן גְּזִית פִּי חֲרָבְךָ הַנִּפְתָּ עָלֶיהָ וְתַחֲלָהּ:

31) פירוש רש"י ובכור שור על שמות כ:כב

ותחללה - הא למדת שאם הנפת עליה ברזל חללת (פ"ג דמזות) שהמזבח נברא להאריך ימיו של אדם והברזל נברא לקצר ימיו של אדם אין זה בדין שיונף המקצר על המאריך.
כי חרבך הנפת עליה ותחללה - ותעשה אותו מזבח חולין לפני, וחללת הקדושה שבו כי איני חפץ בשום דבר היזק:

32) ישעיהו ב:ד

וְשֹׁפֵט בֵּין הַגּוֹיִם וְהוֹכִיחַ לְעַמִּים רַבִּים וְכַתְּתוּ חֲרָבוֹתָם לְאַתִּים וְחַנְיֹתוֹתֵיהֶם לְמִזְמֹרוֹת לֹא-יִשָּׂא גוֹי אֶל-גוֹי חָרָב וְלֹא-יִלְמְדוּ עוֹד מִלְחָמָה:

33) סנהדרין פב.

מיכן שאין נכנסין בכלי זיין לבית המדרש.

34) בית יוסף על טור, אורח חיים קנא

כתוב בארחות חיים (הל' ביהכ"נ אות ז) בשם הר"מ (תשב"ץ קטן סי' רב) שאסור ליכנס לבית הכנסת בסכין ארוך לפי שהתפלה מארכת ימיו של אדם והסכין מקצרם וליכנס בכיסו נמי אסור כדאמרינן

(ברכות נד.) שלא יכנס להר הבית באפונדתו והגיה עליו ה"ר פרץ (שם) מיהו אין לחוש כי אם בגילוי (הראש) ע"כ. ובמסכת סופרים (פ"ד הט"ו) כתוב מי שראשו מגולה לא יוציא הזכרה מפיו עכ"ל:

35) שולחן ערוך, אורח חיים קנא:ו

מותר ליכנס בבהכ"נ במקלו ובתרמילו ובאפונדתו (פ"י מיני כיסים תרגום ובילקוט ובתרמיליה). ויש אוסרים ליכנס בו בסכין ארוך או בראש מגולה:

36) משנה שבת ו:ד

לא יצא האיש (בשבת) לא בסייף ולא בקשת, ולא בתריס, ולא באלה, ולא ברומח, ואם יצא - חייב חטאת. רבי אליעזר אומר: תכשיטין הן לו, וחכמים אומרים: אינן אלא לגנאי, שנאמר: (ישעיהו ב) וכתתו חרבותם לאתים וחנינותיהם למזמרות ולא ישא גוי אל גוי חרב ולא ילמדו עוד מלחמה.

37) שולחן ערוך, אורח חיים שא:ז

...הלכך לא יצא איש לא בסייף ולא בקשת ולא בתריס (פ"י מגן) ולא באלה ולא ברומח ולא בכלים שאינם תכשיט, ואם יצא חייב.

38) שבת סג.

ואמרי לה אמר רבי אבא אמר רבי שמעון בן לקיש: כל המגדל כלב רע בתוך ביתו מונע חסד מתוך ביתו.

39) פירוש מהרש"א על שבת סג.

כל המגדל כלב בתוך ביתו מונע בו. כבר אמרו במס' ב"ק אסור לאדם לגדל כלב רע בתוך ביתו שנאמר לא תשים דמים בביתך אבל הכא הוסיף דאל יגדל כלב אפי' הוא יודע בו שאינו כלב רע ומשום דמונע חסד גוי' דהאורחים והעניים לא ידעו בו שאינו רע וסוברים שהוא רע ויראים ממנו מלבא לביתו וכדמייתי הך עובדא דלא היה הכלב רע ולא היה יכול להזיק ומתוך שהיתה סבורה שהוא רע הפילה...

40) שו"ת יחיה דעת ה:יח

שאלה: חייל המצוייד בנשק, האם רשאי להיכנס לבית הכנסת עם הרובה או האקדח שעליו?
תשובה: ... בסיכום: נכון ורצוי מאוד שהחייל הנכנס לבית הכנסת להתפלל יכסה את נשקו תחת בגדיו, ולא יראה החוצה. ואם אי אפשר לו לכסותו, כגון רובה וכדומה, ויש צורך שישא נשקו עמו בגלל סיבה בטחונית וכיוצא בזה, יש להקל להיכנס עם הנשק לבית הכנסת לתפלה.

41) משנה בבא קמא א:ד

הזאב והארי והדוב והנמר והברדלס והנחש. הרי אלו מועדין. רבי אליעזר אומר בזמן שהן בני תרבות. אינן מועדין. והנחש מועד לעולם.

42) רמב"ם, הלכות נזקי ממון א:ו, שולחן ערוך, חושן משפט שפט:ח

חמשה מיני בהמה מועדין מתחלת ברייתן להזיק ואפילו הן תרבות, לפיכך אם הזיקו או המיתו בנגיחה או בנשיכה ודריסה וכיוצא בהן חייב נזק שלם, ואלו הן: הזאב והארי והדוב והנמר והברדלס, וכן הנחש שנשך הרי זה מועד ואפילו היה תרבות.

חמשה מיני חיה מועדים מתחילת ברייתן להזיק אפילו אם הם בני תרבות, לפיכך אם הזיקו או המיתו בנגיחה או בנשיכה ודריסה וכיוצא בהם חייב נזק שלם, ואלו הם: הזאב, והארי, והדוב, והנמר, והברדלס, וכן הנחש שנשך, הרי זה מועד ואפילו היה בן תרבות, ויש אומרים דוקא נחש מועד לכל מיני הזיק, אבל האחרים אינן מועדין אלא מה שדרכן בכך, כגון ארי לדרוס וזאב לטרוף, אבל לא איכא

43) במדבר לה:ט-יג

וַיְדַבֵּר ד' אֱלֹהִים לְאַמֵּר: דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי אֲתֶם עֹבְרִים אֶת-הַיַּרְדֵּן אֶרְצָה כְּנָעַן: וְהִקְרִיתֶם לָכֶם עָרִים עָרִי מְקַלֵּט תִּהְיֶינָה לָכֶם וְנָס שָׂמָּה רֹצֵחַ מִכָּה-נֶפֶשׁ בְּשִׁגְגָה: וְהָיוּ לָכֶם הָעָרִים לְמְקַלֵּט מִגָּאֵל וְלֹא יָמוּת הָרֹצֵחַ עַד-עֲמֹדוֹ לִפְנֵי הָעֵדָה לְמִשְׁפָּט: וְהָעָרִים אֲשֶׁר תִּתְּנֶנּוּ שֵׁשׁ-עָרֵי מְקַלֵּט תִּהְיֶינָה לָכֶם:

44) רמב"ם, הלכות רוצח ז:ד-ו

שאר הלויים השוכנים בערי מקלט כשימות אחד מהן אינו נקבר בעיר ולא בתוך התחום, שני (במדבר לה:ג) "ומגרשיהם יהיו לבהמתם ולרכושם ולכל חיתם", לחיים ניתנו ולא לקבורה. רוצח שהרג בשגגה בעיר מקלטו גולה בה משכונה לשכונה ואינו יוצא מן העיר, ובן לוי שהרג במדינתו גולה למדינה אחרת מערי הלויים, לפי שכולן קולטות כמו שיתבאר, ואם הרג חוץ מערי הלויים וברח לעירו הרי זה קולטו. עיר מקלט שרובה רצחנים אינה קולטת, שני יהושע כ' ד' ודבר באזני זקני העיר ההיא את דבריו, ולא ששוו דבריהם לדבריו, וכן עיר שאין בה זקנים אינה קולטת שני זקני העיר ההיא. השגת הראב"ד עיר מקלט שיש בה רוצחים. א"א שיש בה רוב רוצחים.

45) מכות י.

ואין מוכרין בהן (בעיר מקלט) לא כלי זיין ולא כלי מצודה, דברי רבי נחמיה, וחכמים מתירין ושויין, שאין פורסין בתוכן מצודות, ואין מפשילין לתוכן חבלים, כדי שלא תהא רגל גואל הדם מצויה שם.

46) שיח יצחק על מכות

ושויין שאין פורסין מצודות ואין מפשילין לתוכן חבלים נראה הטעם אף דחכמי מתירין למכור כלי זיין משום דלא חיישי שיהרוג אותו גוה"ד שהרי אם הרגו בתוך העיר מקלטו נהרג עליו וא"כ לא יהרגו. רק חיישי שיזדמן לו הרוצח לגוה"ד אצל המצודות הפרוסין, וישליך אותו להמצודה ויאמר שנהרג מאלי או לתוך החבלים ויאמר שנחנק מאלי ע"י איזה מכשול ובזה הכול מודין וז"פ:

47) בבא קמא עט: ורש"י שם

משנה: ... אין מגדלין חזירין בכל מקום. לא יגדל אדם את הכלב אלא אם כן היה קשור בשלשלת... גמרא: ... אין מגדלין בהמה דקה בארץ ישראל, אבל מגדלין במדבר שביהודה ובמדבר שבספר עכו. ואף על פי שאמרו אין מגדלין בהמה דקה, אבל מגדלין בהמה גסה, לפי שאין גוזרין גזרה על הצבור אלא אם כן רוב צבור יכולין לעמוד בה... כשם שאמרו אין מגדלין בהמה דקה, כך אמרו אין מגדלין חיה דקה ר' ישמעאל אומר: מגדלין כלבים כופרין, וחתולים, וקופין, וחולדות סנאים, מפני שעשויים לנקר את הבית.

את הכלב - מפני שנושך ומנבח ומפלת אשה מיראתו.

כלבים כופרין - קטנים וננסים הם ל"א כלבים גדולים של ציידים ואין מזיקין.

לנקר את הבית - מן העכברים.

48) בבא קמא פג.

לא יגדל אדם את הכלב א"כ קשור בשלשלות כו'. תנו רבנן: לא יגדל אדם את הכלב אלא אם כן קשור בשלשלת, אבל מגדל הוא בעיר הסמוכה לספר, וקושרו ביום ומתירו בלילה. תניא, רבי אליעזר הגדול אומר: המגדל כלבים כמגדל חזירים... והיתה אשה מעוברת ביניהם וראויה להשלים, ונבח בה כלב והפילה...

49) שולחן ערוך, חושן משפט תט:א, ג

אין מגדלים בהמה דקה בארץ ישראל מפני שדרכם לרעות בשדות של אחרים והיזקם מצוי, אבל מגדלים בסוריא ובמדברות שבארץ ישראל, והאידנא שאין מצוי שיהיו לישראל בארץ ישראל שדות, נראה דשרי.

אסור לגדל כלב רע, אלא אם כן הוא אסור בשלשלות של ברזל וקשור בהם, ובעיר הסמוכה לספר מותר לגדלו, וקושרו ביום ומתירו בלילה. הגה: ויש אומרים דהשתא שאנו שרוין בין העכו"ם ואומות בכל ענין שרי, ופוק חזי מאי עמא דבר (הגהת אלפסי החדשים), מיהו נראה אם הוא כלב רע שיש לחוש שיזיק בני אדם דאסור לגדלו, אלא אם כן קשור בשלשלות של ברזל.

50) שו"ת פנים מאירות ב:קלג

וכל כי האי מילתא לימרי משמאי בשוקי ובבראי דכסוי מהני לאצולי משום בזיון כמו שמהני במזוזה לענין היתר תשמיש לכסות השם ה"נ דכוותי'. מה שכתב מכ"ת שדברי רש"י בכ"ק דף פ"ה ע"א ד"ה בכל שם המדינה כו' ואשמועינן דרב נחמן דהואיל ויש בעל ישוב קבוע וישראל הרבה מותר לגדל כלבים בעיר הסמוכה לספר כאלו היא מא"י... וממילא ידעינן דכל עיר הסמוכה לספר מותר לגדל אלא ע"כ דהתנא דברייתא לא דיבר אלא בא"י משום דרוב ישראל שם וצריכין שמירה מאויבי אבל בשאר ארצות לא התירו בשביל מעט ישראל הדירים בה אפילו בסמוכה לספר וקמ"ל ר"נ בבל כעיר הסמוכה לספר ותרגומה נהרדעי אשמועינן ר"נ הואיל ויש בבבל ישוב קבוע וישראל הרבה מותר לגדל

כלבים בעיר הסמוכה לספר כאלו היא מא"י דמותר לגדל בשביל שמירת רוב ישראל ה"י בנהרדעי כן והן הן דברי רש"י וק"ל והי זה שלום ממני אהובו נאמנו מאיר.

51) שו"ת שאלת יעב"ץ א:ז

...ומספקא עלך מילתא אי הני בני מלאכה נינהו, מסתברא דחשיבי נמי בני מלאכה קצת. דהחתול מלאכתו מרובה לצוד העכברים. ובהדיא חשיב ליה תלמודא לבעל מלאכה בהשואל (צ"ז) גבי ההוא שונרא דחבור עליה עכברי ואכלוהו. דדיינין ליה כמת מחמת מלאכה וכן הכלב עבודתו גדולה. עבד נאמן לאדוניו לשמור הבית מאריא וגנבי ביום ובלילה. ואף על פי שאינו עושה מעשה... שהמגדל כלבים כמגדל חזירים למיקם עלה בארור. ולא חילקו הפוסקים בין כלב לכלב. דלא קיי"ל כמאן דשרי בכופרים. דיחידאה הוא. ושכיחא נמי סכנתא בכלהו כמו שאירע כמה פעמים ר"ל וכל סכנתא לחומרא. ואפי' מאן דפליג בכופרים. נ"ל דאפי"ה לא שרי טפי מחד. לנטורי ביתא בלחוד.

52) שו"ת עטרת פיז א:ג חושן משפט סימן ח

בדבר שאלתך שאלת חכם אם מותר לאנשי מקומכם הי"ו לגדל כלב בחצר הבית, וזאת בעיקר מטעמי שמירה ובטחון כיון שמקום מושבכם הוא סמוך לכפרים הערביים אבו גוש וכפר עין נקובה, ומפני חשש של נפש ורכוש ח"ו רוצים לגדל כלב לשמירה אם מותר?

תשובה: תנן במסכת בבא קמא (עט ע"ב) לא יגדל אדם את הכלב אלא אם כן היה קשור בשלשלת, ופרש"י: מפני שנושך ומנבח ומפלת אשה מיראתו. ע"ש. ובגמרא שם (פג ע"א) אמרינן, תנו רבנן לא יגדל אדם את הכלב אלא א"כ קשור בשלשלת, אבל מגדל הוא בעיר הסמוכה לספר [השוכנת סמוך לעובדי כוכבים וצריכה שימור - רש"י], וקושרו ביום ומתירו בלילה, תניא רבי אליעזר הגדול אומר המגדל כלבים כמגדל חזירים למאי נפקא מינא למיקם עליה בארור, והמשיכה הגמ' לבאר דנביחת הכלב גורם לאשה להפיל את עובריה וממילא נגרם סילוק השכינה כיון שאין השכינה שורה בישראל על פחות משני אלפים ושני רבבות וכו'... [ועדיין יש להתבונן מאי הוי דינא שיהיה הכלב נמצא בחצר והוא מוסתר שם, וישימו שלט מבחוץ המודיע שיש כאן כלב, דלכאורה סגי בהכי ומהני, שהרי ממילא ירעו ויזהרו ממנו, ... ומכיון דהכלב נמצא בתוך החצר ואין פחד ממנו כ"כ כיון שהוא כלוא שם ואין חשש שיוכל לנשך, ובהלה מנביחתו נמי ליכא שהרי יש שלט המודיע זאת יש להתיר. וק"ל... אלא עתה שאנו אומרים דאיכא הכא פלוגתא דהרמב"ם והטור, דהרמב"ם ס"ל לפרש ולחלק בין כלב רע לכלב סתם, דכלב רע צריך הריגה והיינו הגמ' דדף טו ע"ב גבי ברייתא דר"נ, והמשנה שכתבה דסגי בשלשלת היינו כלב סתם, ולכן הרמב"ם נקט דינא דבשלשלת שרי לגדל הכלב רק בכלב סתם, אבל לעולם כלב רע כאמור י"ל דצריך להורגו....

ב) באופן שמגדל את הכלב לשם שמירה, יש להתיר בתנאים כדלקמן:

כל שכלב זה נובח על כל מי שהוא אינו מכיר אפילו אינו נושך דינו כדין "כלב רע", וראוי היכא דאפשר להקפיד שיהיה הכלב נמצא בחצר הבית במשך כל היום וגם יהיה קשור שם בשלשלת או ברצועה חזקה שמא יבוא מישהו לבקר את בני הבית ויכנס לחצר והכלב יזיקו ... ובלילה יכול להתיר לו את הרצועה כדי שיוכל הכלב להסתובב בחצר ולשמור משעה שאין לחוש שמא יבואו בני אדם לבקר, ואולם יש להקפיד ששער החצר יהיה סגור כדי שלא יוכל הכלב לצאת לבחוץ ולהזיק העוברים והשבים, ורק לאדם שיכנס לתוך החצר ללא רשות יוכל הכלב לתופסו....

53) משנה עבודה זרה א:ז

אין מוכרין להם דובין ואריות וכל דבר שיש בו נזק לרבים.

54) עבודה זרה טו:

אין מוכרין להם לא זיין ולא כלי זיין, ואין משחזין להן את הזיין, ואין מוכרין להן לא סדן ולא קולרין, ולא כבלים ולא שלשלאות של ברזל, אחד עובד כוכבים ואחד כותי... והאמר רב נחמן אמר רבה בר אבוב: כדרך שאמרו אסור למכור לעובד כוכבים, כך אסור למכור לישראל החשוד למכור לעובד כוכבים ... א"ר דימי בר אבא: כדרך שאסור למכור לעובד כוכבים, אסור למכור ללסטים ישראל.

55) עבודה זרה טו:

והאמר רב נחמן אמר רבה בר אבוב: כדרך שאמרו אסור למכור לעובד כוכבים, כך אסור למכור לישראל החשוד למכור לעובד כוכבים ... א"ר דימי בר אבא: כדרך שאסור למכור לעובד כוכבים, אסור למכור ללסטים ישראל.

56) רמב"ם, הלכות כוכבים ט:ח

כשם שאין מוכרין לעובד כוכבים דברים שמחזיקין בהן ידיהן לעבודת כוכבים כך אין מוכרין להם דבר שיש בו נזק לרבים כגון דובים ואריות וכלי זיין וכבלים ושלשלאות ואין משחזין להם את הזיין, וכל שאסור למוכרו לעובד כוכבים אסור למוכרו לישראל החשוד למכור לעובד כוכבים, וכן אסור למכור כלי נזק לישראל ליסטם.

57) ויקרא יז: יג ופירושי מזרחי וגור אריה (על רש"י)

ואיש איש מבני ישראל ומן הגר הגר בתוכם אשר יצוד ציד חיה או עוף אשר יאכל ושפך את דמו וכסהו בעפר:

58) פירושי מזרחי וגור ארי (על רש"י) על ויקרא יז: יג

אשר יצוד - אין לי אלא ציד, אווזין ותרנגולין מניין, תלמוד לומר, "ציד". בתורת כהנים ומייתי לה בפרק כסוי הדם, "תנו רבנן, 'אשר יצוד' אין לי אלא 'אשר יצוד', צודין ועומדין מאליהן, כגון אווזין ותרנגולין מניין, תלמוד לומר, 'ציד' מכל מקום" אפילו יהיה צד ועומד בלתי שיצודו אותו, כגון אווזין ותרנגולין. ו"אם כן מה תלמוד לומר 'אשר יצוד', למדה תורה דרך ארץ, שלא יאכל בשר אלא בהזמנה הזאת". פרש"י, "כאילו הוא צד, שאינה מזומנת לו, כלומר לא יאכל בשר תדיר, שלא יעני":

תלמוד לומר ציד. פירוש, כי "ציד" נקרא אף על גב שהוא כבר נצוד ועומד, אפילו כי נקרא "ציד", שהרי הוא בביתו נצוד:

59) משנה ביצה ג:א-ב

אין צדין דגים מן הביברין ביום טוב, ואין נותנין לפנייהם מזונות. אבל צדין חיה ועוף מן הביברין, ונותנין לפנייהם מזונות. רבן שמעון בן גמליאל אומר, לא כל הביברין שוין. זה הכלל, כל המחוסר צידה אסור, ושאינו מחוסר צידה מותר: **מצודות** חיה ועוף ודגים שעשאן מערב יום טוב, לא יטול מהן ביום טוב, אלא אם כן יודע שנצודו מערב יום טוב. ומעשה בנכרי אחד, שהביא דגים לרבן גמליאל, ואמר, מותרין הן, אלא שאין רצוני לקבל הימנו:

60) שולחן ערוך, אורח חיים שטז:ב

הצד צבי ישן או סומא חייב חיגר או חולה או זקן פטור: **הגה** המששה כלב אחר חיה בשבת הוי צידה (כלבו) וי"א אף בחול אסור לצוד בכלבים משום מושב לצים (א"ז):

61) (רמ"א) דרכי תשובה, יורה דעה קיז:מד

חיה ועוף - עיין בשו"ת שמש צדקה חו"ד סי' כז שהסכים לדברי הרב השואל דאותן האנשים ההולכים לצוד חיה או עוף בכלי זיין בין שעושים להרויח ולמכור ובין אותן העושים כן לשחוק ולטייל בעלמא כולן עבדי איסורא דלא מבעיא אותן העושים למכור הניצוד עושין איסור דאסור לעשות סחורה בדבר איסור שתפסו אומנות של עשו הרשע וקניית מידת אכזריות להמית בריותי של הקב"ה על לא דבר וחובה כפולה ומכופלת על אדם שהתעסק בישובו של עולם ולא בהשחתת הנבראים דרך שחוק והיתו עי"ש באורך:

62) בראשית כה:כז

הוא היה גבר ציד לפני ד' על כן יאמר כנמרד גבור ציד לפני ד':

63) ספר החינוך, מצוה תקנ

כי מטעמי מצוה זו צער בעלי חיים שאסור מן התורה...

64) גיטין נט:

כל התורה כולה נמי מפני דרכי שלום היא, דכתי': (משלי ג') "דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום".

65) שו"ת נודע ביהודה מהדורא תניינא - יורה דעה י

... ואמנם מאד אני תמה על גוף הדבר ולא מצינו איש ציד רק בנמרוד ובעשו ואין זה דרכי בני אברהם יצחק ויעקב ופוק חזי לומר תבלה ותחדש כתב מהרי"ו בפסקיו הביאו רמ"א בא"ח סוף סימן רכ"ג שאין לומר כן על הנעשה מעורות בהמה משום ורחמיו על כל מעשיו, ואף שרמ"א כתב עליו שהוא טעם חלוש היינו מצד שאינו חיוב שבשבילו ימיתו בהמה וכמה עורות יש שכבר מוכן וכמה מתים מאליהם ויכולים להשתמש בעורותיהם ועם כל זה סיים רמ"א שרבים מקפידים על זה, ואיך ימית

איש ישראלי בידיים בעלי חיים בלי שום צורך רק לגמור חמדת זמנו להתעסק בצידה... אבל מי שאין זה לצורך פרנסתו ואין עיקר כוונתו כלל בשביל פרנסתו הוא אכזריות. ועד כאן דברתי מצד יושר ההנהגה שראוי לאדם להרחיק מזה ועכשיו אני אומר אפילו איסורא איכא שהרי כל העוסקים בזה צריכין להכנס ביערות ולהכניס עצמם בסכנות גדולות במקום גדודי חיות ורחמנא אמר ונשמרתם מאוד לנפשותיכם, ומי לנו גדול ואומן בקי בצידה יותר מעשו שהכתוב העיד עליו ויהי עשו איש יודע ציד וכו' ופוק חזי מה אמר הוא על עצמו הנה אנכי הולך למות וגו' ואין מקרא יוצא מידי פשוטו שהיינו שהוא מסתכן בכל יום בין גדודי חיות וכן פירשו הרמב"ן, ומעתה איך יכניס עצמו איש יהודי למקום גדודי חיות רעות... ומעתה אני אומר שיש בדבר זה איסור וגם סכנה... ולדרכנו יובן דזה המהלך במקום סכנה הוא עובר על דברי תורה דכתיב ונשמרתם מאוד לנפשותיכם... ולכן יש בדבר זה מדה מגונה דהיינו אכזריות וגם איסורא וסכנתא וגם הזכרת עונותיו ולכן השומע לי ישכון בטח השקט ושאנן בביתו ולא יאבד זמנו בדברים כאלה. ולולא אהבתי להגביר המפורסם במדות טובות לא הייתי מזדקק להשיב על שאלה כזו. אבל להיותי יודע שהגביר וכל ביתו שפיר שמעייהו ולכן צריך אני לשמור בכל כחי את כל בני ביתו שלא יתנו מקום לשונאי הגביר שנאה מחמת קנאה שימצאו מקום להתלונן. והיה זה שלום. מנאי הטרוד.